

ZHU A CHEN

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (plenárne zasadnutie)
z 19. októbra 2004^{*}

Vo veci C-200/02,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Immigration Appellate Authority (Spojené kráľovstvo) z 27. mája 2002 a doručený Súdnemu dvoru 30. mája 2002, ktorý súvisí s konaním:

Kunqian Catherine Zhu,

Man Lavette Chen

proti

Secretary of State for the Home Department,

^{*} Jazyk konania: angličtina.

SÚDNY DVOR (plenárne zasadnutie),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans a A. Rosas, R. Silva de Lapuerta a K. Lenaerts, sudcovia C. Gulmann a R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr a J. N. Cunha Rodrigues (spravodajca),

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: L. Hewlett, hlavný referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. novembra 2003,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- pani Man Lavette Chen, v zastúpení: R. de Mello a A. Berry, barristers, za právnej pomoci M. Barry, solicitor,

- írská vláda, v zastúpení: D. J. O'Hagan, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci P. Callagher, SC, a P. McGarry, BL,

- vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: J. E. Collins, R. Plender, QC, a R. Caudwell, splnomocnení zástupcovia,

- Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: C. O'Reilly, splnomocnená zástupkyňa,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 18. mája 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 73/148/EHS z 21. mája 1973 o zrušení obmedzenia pohybu a pobytu v rámci spoločenstva pre štátnych príslušníkov členských štátov so zreteľom na usadenie sa a poskytovanie služieb (Ú. v. ES L 172, s. 14), smernice Rady 90/364/EHS z 28. júna 1990 o práve pobytu (Ú. v. ES L 180, s. 26) a článku 18 ES.

- 2 Táto prejudiciálna otázka vyplynula zo žaloby, ktorú podali slečna Kunqian Catherine Zhu (ďalej len „Catherine“), írsky štátna občianka, a jej matka, pani Man Lavette Chen (ďalej len „pani Chen“), čínska štátna príslušníčka, proti Secretary of State for the Home Department v súvislosti s tým, že tento úrad zamietol žiadosti Catherine a pani Chen, ktorých cieľom bolo získať povolenie na dlhodobý pobyt v Spojenom kráľovstve.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 1 smernice 73/148 stanovuje:

„1. Členské štáty konajúc tak, ako je to stanovené v tejto smernici, zrušia obmedzenia pohybu a pobytu:

- a) štátnych príslušníkov členských štátov, ktorí sa usadili, alebo ktorí majú záujem sa usadiť v inom členskom štáte na účely pokračovania v činnosti ako súkromí podnikatelia, alebo ktorí majú záujem poskytovať služby v tom štáte;
- b) štátnych príslušníkov, ktorí majú záujem prejsť do iného členského štátu ako prijímatelia služieb;
- c) manželky/manželia a deti mladšie ako dvadsať jeden rok takýchto štátnych príslušníkov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť;
- d) príbuzní takých štátnych príslušníkov v líniiach predkov alebo potomkov a ich manželky/manželia, ktorí sú na nich závislí, bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.

2. Členské štáty podporia prístup akýchkoľvek iných členov rodiny štátnych príslušníkov uvádzaných v odseku 1 písm. a) alebo b) alebo manželky/manželov takýchto štátnych príslušníkov, a to takého člena, ktorý je závislý na tomto štátnom príslušníkovi alebo manželke/manželovi tohto štátneho príslušníka alebo ktorý v krajine pôvodu žil s ním v jednej domácnosti.“

4 Článok 4 ods. 2 tej istej smernice stanovuje:

„Právo na pobyt pre osoby poskytujúce a prijímajúce služby bude rovnaké v priebehu obdobia, v ktorom sú služby vykonávané.

Členský štát, na ktorého území sú takéto služby poskytované, vydá povolenie na pobyt ako dôkaz práva na pobyt v prípade, keď takéto obdobie presahuje tri mesiace.

V prípade, keď takéto obdobie nepresahuje tri mesiace, bude identifikačný preukaz alebo pas, na základe ktorého dotyčná osoba vstúpila na územie, dostatočný pre pokrytie jeho pobytu. Členský štát však môže žiadať od dotyčnej osoby hlásiť jej prítomnosť na území.“

5 Podľa článku 1 smernice 90/364:

„1. Členské štáty udelia právo pobytu štátnym príslušníkom členských štátov, ktorým nevzniklo toto právo na základe iných ustanovení právnych predpisov spoločenstva, ako aj ich rodinným príslušníkom, ako je definované v odseku 2 pod podmienkou, že majú pre seba i pre svojich rodinných príslušníkov uzavreté nemocenské poistenie voči všetkým rizikám v hostiteľskom členskom štáte a majú dostatočné finančné

prostriedky, aby sa v priebehu svojho pobytu nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu.

Prostriedky uvedené v prvom pododseku sa považujú za dostačujúce, ak sú vyššie ako úroveň prostriedkov, pod ktorou hostiteľský členský štát môže poskytovať sociálnu pomoc svojim štátnym príslušníkom, so zreteľom na osobné pomery uchádzača a prípadne na osobné pomery osôb prijatých v súlade s odsekom 2.

Ak sa nemôže uplatňovať druhý pododsek v členskom štáte, prostriedky uchádzača sa považujú za dostačujúce, ak sú vyššie, ako minimálne dávky sociálneho zabezpečenia plateného hostiteľským členským štátom.

2. Právo usadiť sa v inom členskom štáte spolu s držiteľom práva pobytu majú bez ohľadu na štátnu príslušnosť tieto osoby:

- a) manžel alebo manželka a ich nezaopatrené deti;

- b) príbuzní držiteľa práva a jeho manžela či manželky v vzostupnej línii, ktorí sú od neho závislí.“

Právna úprava Spojeného kráľovstva

- 6 Podľa pravidla 5 Immigration (European Economic Area) Regulations 2000 (vyhláška z roku 2000 o prisťahovalectve z Európskeho hospodárskeho priestoru, ďalej len „EEA Regulations“):

„1. Na účely tejto vyhlášky sa pod pojmom „kvalifikovaná osoba“ rozumie štátny príslušník EHP usadený v Spojenom kráľovstve, ktorý je: a) zamestnancom; b) samostatne zárobkovo činnou osobou; c) poskytovateľom služieb; d) príjemcom poskytovaných služieb; e) sebestačnou osobou; f) dôchodcom; g) študentom alebo h) samostatne zárobkovo činnou osobou, ktorá skončila podnikanie; alebo každá osoba, na ktorú sa vzťahuje odsek 4.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 7 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu o postúpení prejudiciálnej otázky vyplýva, že pani Chen a jej manžel, čínski občania, pracujú pre čínsky podnik usadený v Číne. Manžel pani Chen je jeden z riaditeľov tohto podniku a má v ňom väčšinovú majetkovú účasť. V rámci výkonu svojho povolania vykonáva časté služobné cesty do rôznych členských štátov, najmä do Spojeného kráľovstva.

- 8 Prvé dieťa tohto manželského páru sa narodilo v Číne v priebehu roku 1998. S úmyslom porodiť svoje druhé dieťa pani Chen vstúpila v máji 2000 na územie Spojeného kráľovstva, pričom bola približne v šiestom mesiaci tehotenstva. Do Belfastu prišla v júli toho istého roku a Catherine sa tam narodila 16. septembra toho istého roku. Matka aj dieťa v súčasnosti žijú v Cardiffe vo Walese (Spojené kráľovstvo).
- 9 V súlade s článkom 6 ods. 1 Irish Nationality and Citizenship Act z roku 1956 (zákon z roku 1956 o írskej štátnej príslušnosti a občianstve), ktorý bol novelizovaný v roku 2001 so spätným účinkom k 2. decembru 1999, Írsko povoľuje každej osobe narodenej na ostrove Írsko, aby nadobudla írske občianstvo. Podľa odseku 3 tohto článku osoba narodená na ostrove Írsko sa stáva írskym občanom, ak nemôže získať občianstvo iného štátu.
- 10 Keďže sa uplatnila táto právna úprava, Catherine bol vydaný v septembri 2000 írsky pas. Podľa odôvodnenia v rozhodnutí vnútroštátneho súdu Catherine však nemá právo nadobudnúť britské občianstvo, keďže od prijatia British Nationality Act 1981 (zákon z roku 1981 o britskom občianstve) Spojené kráľovstvo prestalo uplatňovať princíp *ius soli* (právo viažuce sa k územiu) v tom zmysle, že ten, kto sa narodí na území tohto členského štátu, už nenadobudne automaticky britské občianstvo.
- 11 Je jasné, že cieľom pobytu na ostrove Írsko bolo, aby dieťa, ktoré sa malo narodiť, nadobudlo írske občianstvo a aby v dôsledku toho matka prípadne získala právo na pobyt so svojím dieťaťom na území Spojeného kráľovstva.
- 12 Vnútroštátny súd tiež upresňuje, že Írsko je zmluvnou stranou Common Travel Area (priestor spoločného pohybu) v zmysle Immigration Acts (právna úprava imigrácie), a teda keďže štátni príslušníci Írsko nemusia mať v zásade povolenie na

vstup a pobyt na území Spojeného kráľovstva, Catherine na rozdiel od pani Chen sa môže voľne pohybovať na území Spojeného kráľovstva a Írska. Okrem práva voľného pohybu obmedzeného na dva členské štáty, ktoré má Catherine, žiadny zo žalobcov v spore vo veci samej nemá podľa príslušnej vnútroštátnej právnej úpravy právo na pobyt v Spojenom kráľovstve.

- 13 Rozhodnutie vnútroštátneho súdu ešte spresňuje, že Catherine je závislá, tak citovo ako aj finančne, na svojej matke, ktorá je hlavnou osobou, ktorá je za ňu zodpovedná, že Catherine je v Spojenom kráľovstve príjemcom odplatných súkromných lekárskejších služieb a služieb starostlivosti o dieťa, že stratila právo nadobudnúť čínske štátne občianstvo z dôvodu, že sa narodila v Severnom Írsku a následne získala írské štátne občianstvo a že z tohto dôvodu má právo vstúpiť na čínske územie iba s vízami s maximálnou dĺžkou trvania každého pobytu 30 dní, že obidvaja žalobcovia v spore vo veci samej sú sebestační z dôvodu zárobkovej činnosti pani Chen, že nie sú závislí od verejných fondov v Spojenom kráľovstve a že neexistuje žiadna rozumná možnosť, že by sa stali závislí na týchto fondoch, a napokon, že dané osoby majú nemocenské poistenie.
- 14 Odmietnutie Secretary of State for the Home Department udeliť povolenie na dlhodobý pobyt obom žalobcom vo veci samej je motivované skutočnosťou, že Catherine, ktorá má osem mesiacov, nevykonáva žiadne z práv, ktoré vyplývajú zo Zmluvy ES a ktoré sú uvedené v pravidle 5 ods. 1 EEA Regulations, a že pani Chen nie je kvalifikovanou osobou oprávnenou zdržiavať sa v Spojenom kráľovstve na účely vyššie uvedenej právnej úpravy.
- 15 Proti tomuto zamietavému rozhodnutiu bolo podané odvolanie na vnútroštátny Immigration Appellate Authority, ktorý prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Vo svetle skutkových okolností v tejto veci článok 1 smernice Rady 73/148/EHS alebo alternatívne článok 1 smernice Rady 90/364/EHS:

a) priznávajú žalobcovi v prvom rade, ktorý je maloletý a je občanom Únie, právo na vstup a pobyt na území hostiteľského členského štátu?

b) V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, priznávajú v dôsledku toho žalobcovi v druhom rade, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, ktorý je matkou žalobcu v prvom rade a ktorý je hlavnou osobou zodpovednou za žalobcu v prvom rade, právo na pobyt so žalobcom v prvom rade: i) ako člen svojej rodiny, ktorá je na ňom závislá, alebo ii) z dôvodu, že žalobca v druhom rade žije so žalobcom v prvom rade v krajine jeho pôvodu, alebo iii) z akéhokoľvek iného osobitného dôvodu?

2. V prípade, ak by žalobca v prvom rade nebol „štátnym príslušníkom členského štátu“ na účely výkonu práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva na základe smernice Rady 73/148/EHS alebo článku 1 smernice Rady 90/364/EHS, aké sú relevantné kritériá na určenie, či dieťa, ktoré je občanom Únie, je štátnym príslušníkom členského štátu na účely výkonu práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva?

3. S prihliadnutím na dané okolnosti predstavujú služby starostlivosti o dieťa, ktorých príjemcom je žalobca v prvom rade, služby na účely smernice Rady 73/148/EHS?

4. S prihliadnutím na dané okolnosti nie je žalobca v prvom rade pozbavený práva na pobyt v hostiteľskom členskom štáte, ktoré vyplýva z článku 1 smernice Rady 90/364/EHS z dôvodu, že jeho finančné prostriedky pochádzajú výlučne od rodiča, ktorý ho sprevádza a ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu?

5. S prihliadnutím na osobitné skutkové okolnosti poskytuje článok 18 ods. 1 ES žalobcovi v prvom rade právo na vstup a pobyt na území hostiteľského členského štátu, hoci nemá právo zdržiavať sa tam na základe žiadneho iného ustanovenia práva Spoločenstva?

6. V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku má žalobca v druhom rade v dôsledku toho právo na pobyt spolu so žalobcom v prvom rade, keďže žalobca v prvom rade má pobyt na území hostiteľského členského štátu?

7. Za týchto okolností, aký účinok vyplýva z princípu dodržiavania základných ľudských práv v práve Spoločenstva, ktorý uvádzajú žalobcovia, najmä pri zohľadnení skutočnosti, že sa dovolávajú článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého každá osoba má právo na rešpektovanie svojho súkromného života a svojho obydlia, v spojitosti s článkom 14 tohto dohovoru a skutočnosti, že žalobca v prvom rade nemôže žiť v Číne spolu so žalobcom v druhom rade, svojím otcom a svojím bratom?"

O prejudiciálnych otázkach

- 16 V týchto otázkach sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či smernica 73/148, smernica 90/364 alebo článok 18 ES, prípadne v spojitosti s článkami 8 a 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDLP), priznávajú za tých okolností, ktoré sa vyskytujú v spore vo veci samej, maloletému štátnemu príslušníkovi členského štátu, ktorý je závislý od rodiča, ktorý je sám príslušníkom tretieho štátu, právo na pobyt v inom členskom štáte, v ktorom je tento maloletý príjemcom služieb starostlivosti o dieťa. V prípade kladnej odpovede by vnútroštátny súd chcel vedieť, či tie isté ustanovenia priznávajú v dôsledku toho právo na pobyt aj danému rodičovi.
- 17 Je teda potrebné skúmať ustanovenia práva Spoločenstva v oblasti práva na pobyt s prihliadnutím na situáciu maloletého štátneho príslušníka ako Catherine následne na situáciu rodiča závislého dieťaťa, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu.

O práve na pobyt osoby, ktorá sa nachádza v takej situácii ako Catherine

Úvahy na úvod

- 18 Je potrebné hneď na začiatku odmietnuť teóriu obhajovanú írskou vládou a vládou Spojeného kráľovstva, podľa ktorej sa osoba, ktorá sa nachádza v rovnakej situácii ako Catherine, nemôže dovolávať ustanovení práva Spoločenstva týkajúcich sa voľného pohybu a pobytu osôb len z toho dôvodu, že daná osoba sa nikdy nepremiestnila z jedného členského štátu do druhého členského štátu.

- 19 Situáciu štátneho príslušníka členského štátu, ktorý sa narodil v hostiteľskom členskom štáte a ktorý nevyužil právo na voľný pohyb medzi členskými štátmi, nie je totiž možné iba na základe tohto dôvodu zamieňať so situáciou, ktorá je výlučne vnútroštátneho charakteru, keď nie sú priznané danému štátnemu príslušníkovi v hostiteľskom členskom štáte práva plynúce z ustanovení práva Spoločenstva v oblasti voľného pohybu a pobytu osôb (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 2. októbra 2003, Garcia Avello, C-148/02, Zb. s. I-11613, body 13 a 27).
- 20 Okrem toho v protiklade s tým, čo tvrdí írsky štát, maloleté dieťa môže využívať svoje práva na voľný pohyb a pobyt zaručené právom Spoločenstva. Spôsobilosť štátneho príslušníka členského štátu mať práva zaručené Zmluvou a sekundárnym právom, ktoré sa týkajú voľného pohybu osôb, nemožno podriaďovať podmienke, že daná osoba dosiahla vek požadovaný na získanie právnej spôsobilosti sama vykonávať tieto práva [pozri v tomto zmysle, najmä v kontexte nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 257, s. 2), rozsudky z 15. marca 1989, Echternach a Moritz, 389/87 a 390/87, Zb. s. 723, bod 21, a zo 17. septembra 2002, Baumbast a R., C-413/99, Zb. s. I-7091, body 52 až 63, a čo sa týka článku 17 ES rozsudok Garcia Avello, už citovaný, bod 21]. Okrem toho, tak ako generálny advokát uviedol v bodoch 47 až 52 svojich návrhov, ani zo znenia, ani z cieľov článkov 18 ES a 49 ES a smerníc 73/148 a 90/364 nevyplýva, že by samotné užívanie práv, ktoré sú predmetom týchto ustanovení, malo byť podmienené určitým minimálnym vekom.

Smernica 73/148

- 21 Vnútroštátny súd kladie otázku, či sa môže osoba, ktorá sa nachádza v takej situácii ako Catherine, odvolávať na ustanovenia smernice 73/148 s úmyslom zdržiavať sa v Spojenom kráľovstve ako príjemca odplatných služieb starostlivosti o dieťa.

- 22 V súlade s judikatúrou Súdneho dvora ustanovenia týkajúce sa slobodného poskytovania služieb neupravujú situáciu, keď si štátny príslušník členského štátu zriadi svoje hlavné bydlisko na území iného členského štátu s cieľom, aby tam prijímal poskytované služby počas neobmedzenej doby (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 15. októbra 1988, Steymann, 196/87, Zb. s. 6159). Presne o tento prípad ide vo veci samej vo vzťahu k službám starostlivosti o dieťa, ktoré uvádza vnútroštátny súd.
- 23 Čo sa týka lekárskeho poskytovania služieb, ktoré sú dočasne poskytované Catherine, je potrebné poznamenať, že v súlade s článkom 4 ods. 2 prvým pododsekom smernice 73/148 trvanie práva na pobyt, ktoré má príjemca služieb z dôvodu slobodného poskytovania služieb, zodpovedá dobe, počas ktorej sa tieto služby poskytujú. Z týchto dôvodov by uvedená smernica nemala v žiadnom prípade priznávať právo na pobyt v neobmedzenej dĺžke, ktoré je predmetom sporu vo veci samej.

Článok 18 ES a smernica 90/364

- 24 Keďže sa Catherine nemohla oprieť o smernicu 73/148 s úmyslom trvalo sa zdržiavať v Spojenom kráľovstve, vnútroštátny súd kladie otázku, či právo Catherine na dlhodobý pobyt môže vyplývať z článku 18 ES a zo smernice 90/364, ktorá za určitých podmienok zaručuje takéto právo štátnym príslušníkom členských krajín, ktorým toto právo nevyplýva z iných ustanovení práva Spoločenstva, ako aj členom ich rodiny.
- 25 Podľa článku 17 ods. 1 ES je občanom Únie každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť niektorého z členských štátov. Právo na občianstvo Únie sa považuje za základný status štátnych príslušníkov členských štátov (pozri najmä rozsudok Baumbast a R., už citovaný, bod 82).

- 26 Pokiaľ ide o právo na pobyt na území členských štátov, ktoré je uvedené v článku 18 ods. 1 ES, je potrebné uviesť, že toto právo je priznané priamo každému občanovi Únie v jasnom a presnom ustanovení Zmluvy. V postavení štátneho príslušníka členského štátu a v dôsledku toho občana Únie má Catherine právo dovoľávať sa článku 18 ods. 1 ES. Toto právo občanov Únie na pobyt na území iného členského štátu je priznané za podmienok a obmedzení stanovených v Zmluve, ako aj v predpisoch, ktoré boli prijaté na jej vykonanie (pozri najmä rozsudok Baumbast a R., už citovaný, body 84 a 85).
- 27 Čo sa týka uvedených obmedzení a podmienok, článok 1 ods. 1 smernice 90/364 stanovuje, že členské štáty môžu vyžadovať od štátnych príslušníkov členského štátu, ktorí chcú využiť právo na pobyt na ich území, aby mali nemocenské poistenie, ktoré sa vzťahuje na nich samých a na členov ich rodiny a ktoré pokrýva súbor rizík v hostiteľskom členskom štáte a dostatočné finančné prostriedky, aby neboli počas svojho pobytu záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu.
- 28 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že Catherine má aj nemocenské poistenie, aj dostatočné finančné prostriedky poskytnuté jej matkou, aby nebola záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu.
- 29 Námiетка írskej vlády a vlády Spojeného kráľovstva, podľa ktorej podmienka vzťahujúca sa na existenciu dostatočných finančných prostriedkov znamená, že daná osoba musí nie tak, ako je to v prípade Catherine, disponovať sama týmito prostriedkami bez toho, aby sa mohla z tohto hľadiska odvolať na prostriedky člena rodiny, ktorý ju tak ako pani Chen sprevádza, nie je opodstatnená.
- 30 Podľa samotných podmienok článku 1 ods. 1 smernice 90/364 stačí, aby štátni príslušníci členských štátov „disponovali“ potrebnými finančnými prostriedkami bez toho, aby sa na takúto dispozíciu vzťahovala čo len najmenšia podmienka, ktorá by sa týkala pôvodu týchto prostriedkov.

- 31 Tento výklad je nutný o to viac, že ustanovenia vzťahujúce sa na základný princíp, akým je voľný pohyb osôb, sa musia vykladať extenzívne.
- 32 Navyše, obmedzenia a podmienky, ktoré predvída článok 18 ES a ktoré sú uvedené v smernici 90/364, boli stanovené s tým cieľom, aby výkon práva občanov Únie na pobyt mohol byť podriadený legitímnym záujmom členských štátov. Teda hoci zo štvrtého úvodného ustanovenia uvedenej smernice vyplýva, že osoby, ktoré chcú vykonávať právo na pobyt, sa nesmú stať záťažou „neprimeranou“ pre verejné financie hostiteľského členského štátu, Súdny dvor sa už vyslovil, že uvedené obmedzenia a podmienky sa musia uplatňovať tak, aby súčasne boli dodržané obmedzenia stanovené právom Spoločenstva a v súlade s princípom proporcionality (pozri najmä rozsudok Baumbast a R., už citovaný, body 90 a 91).
- 33 Výklad podmienky vzťahujúcej sa na povahu dostatočnosti finančných prostriedkov v zmysle smernice 90/364, ktorý navrhla írsky vláda a vláda Spojeného kráľovstva, by pridal k tejto podmienke stanovenej v tejto smernici, požiadavku vzťahujúcu sa na pôvod finančných prostriedkov, čo by predstavovalo neprimeraný zásah do výkonu základného práva na voľný pohyb a pobyt zaručeného článkom 18 ES, pretože táto požiadavka nie je nevyhnutná na dosiahnutie sledovaného cieľa, ktorým je ochrana verejných financií členských štátov.
- 34 Vláda Spojeného kráľovstva nakoniec uvádza, že žalobcovia vo veci samej sa nemôžu odvolávať na predmetné ustanovenia práva Spoločenstva, pretože premiestnenie sa pani Chen do Severného Írska s úmyslom, aby jej dieťa nadobudlo štátnu príslušnosť iného členského štátu, predstavuje pokus o zneužitie noriem práva Spoločenstva. Podľa nej nie je splnený cieľ sledovaný týmito ustanoveniami práva Spoločenstva v prípade, keď štátny príslušník tretieho štátu, ktorý si želá zdržiavať sa v členskom štáte bez toho, že by sa pohyboval alebo chcel pohybovať z jedného členského štátu to druhého členského štátu, zariadi okolnosti tak, aby porodil dieťa v časti územia

hostiteľského členského štátu, kde iný členský štát uplatňuje svoje pravidlá upravujúce nadobudnutie občianstva založené na práve viažucom sa k územiu. Z ustálenej judikatúry podľa vlády Spojeného kráľovstva vyplýva, že členské štáty sú oprávnené prijať opatrenia, ktoré majú zabrániť, aby niektoré osoby zneužívali tieto ustanovenia práva Spoločenstva alebo sa pokúšali pod záštitou práv stanovených Zmluvou protiprávne obísť vnútroštátnu právnu úpravu. Toto pravidlo v súlade s princípom zákazu zneužitia práva, bolo opätovne potvrdené Súdny dvorom v rozsudku z 9. marca 1999, Centros (C-212/97, Zb. s. I-1459).

- 35 Táto argumentácia musí byť takisto zamietnutá.
- 36 Iste, pani Chen pripúšťa, že jej pobyt v Spojenom kráľovstve mal za cieľ vytvoriť podmienky, ktoré by umožnili jej dieťaťu, ktoré sa malo narodiť, získať občianstvo iného členského štátu a v dôsledku toho potom získať pre dieťa aj pre seba právo na dlhodobý pobyt v Spojenom kráľovstve.
- 37 Definovanie podmienok nadobudnutia a straty občianstva je však v súlade s medzinárodným právom v právomoci každého členského štátu, pričom musí byť pri vykonávaní tejto právomoci rešpektované právo Spoločenstva (pozri najmä rozsudky zo 7. júla 1992, Micheletti a i., C-369/90, Zb. s. I-4239, bod 10, a z 10. februára 2001, Kaur, C-192/99, Zb. s. I-1237, bod 19).
- 38 Žiaden z účastníkov konania, ktorí predložili Súdnemu dvoru svoje pripomienky, nespochybnil zákonnosť nadobudnutia írskoho štátneho občianstva zo strany Catherine, a ani jeho účinok.

- 39 Členský štát nemôže obmedzovať účinky nadobudnutia štátneho občianstva iného členského štátu tým, že vyžaduje splnenie ďalšej podmienky na to, aby uznal toto štátne občianstvo na účely vykonávania základných slobôd stanovených v Zmluve (pozri najmä rozsudky Micheletti a i., už citovaný, bod 10, a García Avello, už citovaný, bod 28).
- 40 Presne k tomuto by však došlo v situácii, keby Spojené kráľovstvo malo právo odmietnuť takým štátnym príslušníkom iných členských štátov ako Catherine vykonávať základnú slobodu, ktorú zaručuje právo Spoločenstva, iba z dôvodu, že cieľom nadobudnutia občianstva členského štátu bolo v skutočnosti zabezpečiť štátnemu príslušníkovi tretieho štátu právo na pobyt na základe práva Spoločenstva.
- 41 Za týchto podmienok je potrebné odpovedať, že článok 18 ES a smernica 90/364 priznávajú za takých okolností, aké nastali vo veci samej, maloletému štátnemu príslušníkovi členského štátu, ktorý má príslušné nemocenské poistenie a ktorý je závislý od rodiča, ktorý je však sám štátnym príslušníkom tretieho štátu a ktorého finančné prostriedky postačujú na to, aby sa nestal tento maloletý štátny príslušník členského štátu záťažou pre verejné financie hostiteľského členského štátu, právo na pobyt v neobmedzenej dĺžke na území posledne uvedeného členského štátu.

O práve na pobyt osoby, ktorá je v takej situácii ako pani Chen

- 42 Článok 1 ods. 2 písm. b) smernice 90/364, ktorý zaručuje príbuzným držiteľa vo vzostupnej línii, ktorí „sú od neho závislí“, právo usadiť sa bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, právo usadiť sa s uvedeným držiteľom práva, neopravňuje na pobyt štátneho príslušníka tretieho štátu, ktorý sa nachádza v situácii pani Chen, ani z dôvodu citových väzieb matky a jej dieťaťa, ani z dôvodu, že by právo matky na vstup a pobyt v Spojenom kráľovstve záviselo od práva na pobyt tohto dieťaťa.

- 43 Z judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že postavenie člena rodiny, „ktorý je závislý“ od držiteľa práva, vychádza zo skutkovej situácie, kde sa vyskytuje okolnosť, že materiálna podpora člena rodiny je zabezpečená držiteľom práva na pobyt (pozri v tomto zmysle, čo sa týka článku 10 nariadenia č. 1612/68, rozsudok z 18. júna 1987, Lebon, 316/85, Zb. s. 2811, body 20 až 22).
- 44 V prípade ako vo veci samej nastala presne opačná situácia, keďže držiteľ práva na pobyt je závislý od štátneho príslušníka tretieho štátu, ktorý mu zabezpečuje starostlivosť a ktorý ho chce sprevádzať. Za týchto podmienok sa pani Chen nemôže odvolávať na postavenie príbuzného vo vzostupnej línii, „ktorý je závislý“ od Catherine v zmysle smernice 90/364 s úmyslom požívať právo na pobyt v Spojenom kráľovstve.
- 45 Na druhej strane, pokiaľ by sa rodičovi, štátnemu príslušníkovi členského štátu alebo tretieho štátu, ktorý sa skutočne stará o dieťa, ktorému článok 18 ES a smernica 90/364 priznávajú právo na pobyt, odmietol pobyt s týmto dieťaťom v hostiteľskom členskom štáte, bolo by tým právo tohto dieťaťa na pobyt zbavené *effet utile*. Je totiž jasné, že dôsledkom požívania práva na pobyt maloletým dieťaťom je nevyhnutne to, že toto dieťa má právo byť sprevádzané osobou, ktorá sa oňho skutočne stará, a preto táto osoba musí mať možnosť bývať spolu s dieťaťom v hostiteľskom členskom štáte počas takéhoto pobytu (pozri, *mutatis mutandis*, čo sa týka článku 12 nariadenia č. 1612/68, rozsudok Baumbast a R., už citovaný, body 71 až 75).
- 46 Z tohto samotného dôvodu je potrebné odpovedať, že keď tak ako vo veci samej článok 18 a smernica 90/364 priznávajú právo na pobyt v neobmedzenej dĺžke v hostiteľskom členskom štáte maloletému štátnemu príslušníkovi iného členského štátu, tieto isté ustanovenia umožňujú rodičovi, ktorý sa skutočne o tohto štátneho príslušníka stará, zdržiavať sa spolu s ním v hostiteľskom členskom štáte.

- 47 Z tohto dôvodu je potrebné odpovedať vnútroštátnemu súdu, že článok 18 ES a smernica 90/364 priznávajú za okolností, aké nastali vo veci samej, maloletému štátnemu príslušníkovi členského štátu, ktorý má príslušné nemocenské poistenie a ktorý je závislý od rodiča, ktorý je však sám štátnym príslušníkom tretieho štátu a ktorého finančné prostriedky sú postačujúce na to, aby sa tento maloletý príslušník členského štátu nestal záťažou pre verejné financie hostiteľského členského štátu, právo na pobyt v neobmedzenej dĺžke na území posledne uvedeného členského štátu. V takomto prípade tieto isté ustanovenia umožňujú rodičovi, ktorý sa o tohto štátneho príslušníka skutočne stará, zdržiavať sa spolu s ním v hostiteľskom členskom štáte.

O trovách

- 48 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania vo veci samej, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (plenárne zasadnutie) rozhodol takto:

Článok 18 ES a smernica Rady 90/364/EHS z 28. júna 1990 o práve pobytu priznávajú za okolností, aké nastali vo veci samej, maloletému štátnemu príslušníkovi členského štátu, ktorý má príslušné nemocenské poistenie a ktorý je závislý od rodiča, ktorý je však sám štátnym príslušníkom tretieho štátu a ktorého finančné prostriedky sú postačujúce na to, aby sa tento maloletý príslušník členského štátu nestal záťažou pre verejné financie hostiteľského členského štátu, právo na pobyt v neobmedzenej dĺžke na území posledne uvedeného členského štátu. V takomto prípade tieto isté ustanovenia umožňujú rodičovi, ktorý sa o tohto štátneho príslušníka skutočne stará, zdržiavať sa spolu s ním v hostiteľskom členskom štáte.

Podpisy